

Stichting Huygens-Fokker presenteert

MICROFEST

Amsterdam

Ensemble SCALA
Scordatura
Vokalprojekt 31

Agustín Castilla-Ávila
Christopher Fox

Zondag 29 november 2015 | Muziekgebouw aan 't IJ

PROGRAMMA

mede mogelijk
gemaakt door:

✕ Gemeente
✕ Amsterdam
✕ Oost

AF amsterdams
AK fonds voor de
kunst

dioraphte

Stichting Fonds
voor de Geld- en
Effectenhandel

Muziekgebouw
aan 't IJ

Stichting Cultuurfonds

Concert 1 | 11.00 uur | SCALA's Spectrum

Tijdens het openingsconcert van MicroFest Amsterdam 2015, een eendaags festival voor microtonale muziek, trapt Ensemble SCALA af met een programma vol premières. Nieuwe werken van Danny de Graan, Eric Verbugt en de Duitse componist Joachim Schneider omlijsten enkele korte composities die worden uitgevoerd in kleine bezetting. Ook nog op het programma een reprise van Scala I van Peter Adriaansz, die in december de Matthijs Vermeulen Prijs uitgereikt zal krijgen voor zijn op Scala I gebaseerde compositie Scala II. Het brede klankspectrum van Ensemble SCALA, met als onderdeel daarvan het Fokker-orgel, zal tijdens dit gehele concert in al zijn diversiteit worden belicht. Hoe klinken bijvoorbeeld de boventonen van een fluit en een klarinet, of de microtonen op een altviool of een gitaar? Al deze vragen zullen op uiterst avontuurlijke en muzikale wijze worden beantwoord.

Ensemble SCALA is een ensemble voor microtonale muziek in Nederland dat door Stichting Huygens-Fokker (centrum voor microtonale muziek) in 2010 is geïnitieerd. Bijzonder is dat het beroemde Fokker-orgel onderdeel uitmaakt van dit ensemble. De musici zijn allen specialisten op het gebied van hedendaagse muziek, die gezamenlijk de kleurrijke grenzen verkennen van de microtonaliteit. De afgelopen 5 jaar heeft het ensemble een breed repertoire opgebouwd met werken van componisten uit binnen- en buitenland die stilistisch een zeer verschillende schrijfwijze hanteren. Met onconventionele stemmingen als focus, richt Ensemble SCALA zich op de groeiende interesse van componisten wereldwijd in microtonaliteit als nieuw expressiemiddel.

Ensemble SCALA bestaat uit: Raymond Honing (fluit), Michel Marang (klarinet), Manuel Visser (altviool), Stefan Gerritsen (31-toonsgitaar), Anne Veinberg (keyboards), Ere Lievonen (Fokker-orgel) en Glenn Liebaut (percussie).

Programma

Danny de Graan (1973)	-	In a Blink of an Eye (2015)	<i>première</i>
Nicola Vicentino (1511-c.1576)	-	III. Dolce mio ben (1555) IV. Madonna, il poco dolce (1555)	
Peter Adriaansz (1966)	-	Scala I (2012/2013)	
Eric Verbugt (1966)	-	earth (2015)	<i>première</i>
Giovanni Battista Orazi (?-1804)	-	Grave & Allegro, from Trio I (1797) arr. Ere Lievonen (2015)	
Joachim F.W. Schneider (1970)	-	Unruh (2015)	<i>première</i>

NB. Het werk van Peter Adriaansz en Danny de Graan is tot stand gekomen met financiële ondersteuning van het Fonds Podiumkunsten.

Lecture 1 | 13.30 uur | Agustín Castilla-Ávila (*gratis entree*)

Agustín Castilla-Ávila, componist, gitarist en vice-president van de Internationale Gesellschaft für Ekmelische Musik in Oostenrijk, zal een lecture performance geven over het zesde-toon-systeem dat hij voor de klassieke gitaar ontwikkeld heeft. Daarbij gebruikt hij 6 gelijke snaren, die een zesdetoon verschillend gestemd zijn. Dit maakt het voor elke gitarist mogelijk om microtonen te spelen, zonder een speciale gitaar aan te hoeven schaffen, of een speciale techniek te leren. Tijdens de lezing presenteert Castilla-Ávila diverse microtonale gitaren en legt hij uit waarom hij, als componist, voor deze stemming heeft gekozen. Een uitgebreide muzikale demonstratie van de mogelijkheden van deze microtonale gitaar is onderdeel van zijn presentatie.

Concert 2 | 15.00 uur | Nicola Vicentino, a second life

De tegendraadse 16e-eeuwse componist en muziektheoreticus Nicola Vicentino (1511-1572) liet zich inspireren door het enharmonische toonsysteem van de Griekse oudheid en bedacht een instrument: de archicembalo, gestemd in het 31-toonssysteem. Zijn muziek wordt maar zelden uitgevoerd. Dat heeft alles te maken met de stemming in vijfde-toonsafstanden, maar ook met het feit dat er weinig van zijn muziek bewaard is gebleven. Trio Scordatura liet zich niet afschrikken en nodigde een eveneens onverschrokken elftal componisten van nu uit om zich te laten inspireren door Vicentino en een kort werk te componeren gebaseerd op zijn vier enharmonische madrigaalfragmenten, de enige 31-toonswerken van Vicentino die nog bestaan. Dit project is opgezet door de onlangs overleden musicoloog Bob Gilmore die tevens de keyboardspeler was van Trio Scordatura. De overige twee leden, zangeres Alfrun Schmid en altvioliste Elisabeth Smalt, besloten het project voort te zetten met Reinier van Houdt (keyboard), Lucas van Helsdingen (basklarinet) en Oscar Back-winnaar Benjamin Marquise Gilmore (viool), nu onder de naam Scordatura. Dit programma bevat naast uitzonderlijke renaissancemuziek van Vicentino tevens vele wereldpremières van diverse componisten uit verschillende landen.

Elisabeth Smalt en Alfrun Schmid

Sinds de oprichting in 2006 heeft **Scordatura** avontuurlijke muziek van een reeks hedendaagse componisten uitgevoerd die zich voornamelijk bezighouden met nieuwe stemmingen en microtonaliteit en dit als een manier beschouwen om de harmonische middelen van muziek te verrijken. De basisbezetting stem, altviool en MIDI-keyboard wordt dikwijls uitgebreid met andere instrumenten, afhankelijk van de muzikale context. Scordatura speelt naast 'klassiekers' uit het microtonale repertoire voornamelijk speciaal voor hen geschreven nieuwe werken, vaak met theatrale aspecten, video, dans of multimedia-kunst.

Programma

Nicola Vicentino (1511-1576)	-	Dolce mio ben (1555) *
Yannis Kyriakides (1969)	-	poco dolce, molto amaro (2014)
Juan Felipe Waller (1971)	-	Eidolonian dream (phishing scales) (2015) *
John Croft (1971)	-	Soave dolc'ardore (2015) *
Nicola Vicentino	-	Soave dolc'ardore (1555)
Anne La Berge (1955)	-	Languid Sighs (2014)
Lucia d'Errico (1982)	-	Madonna il poco dolce (2014) **
Hans Koch (1962)	-	Il poco dolce (2015) *
Nicola Vicentino	-	Madonna il poco dolce (1555)
Harald Muenz (1965)	-	Allo studio con Nicola (2014) **
Scott McLaughlin (1975)	-	Untitled (for Bob) (2015) *
Christopher Fox (1955)	-	dolce...piano (2014)
Linda Buckley (1979)	-	musica prisca caput (2015) *
Nicola Vicentino	-	Musica prisca caput (1555)

* première / ** NL première

Lecture 2 | 16.30 uur | Christopher Fox (*gratis entree*)

De tweede lecture performance van de dag is een eerbetoon aan de onlangs overleden musicoloog Bob Gilmore. De Britse componist Christopher Fox, tevens Professor in Music aan de Brunel University London, zal ingaan op wat Gilmore voor de microtonale muziek betekend heeft, de projecten waar hij aan gewerkt heeft en de speciale instrumenten die hij heeft laten bouwen. De lezing wordt breder getrokken door ook aandacht te besteden aan de verschillende componisten die Gilmore geïnspireerd hebben. Zo schreef hij een biografie over de Amerikaanse componist en instrumentenbouwer Harry Partch.

Concert 3 | 20.15 uur | New & old harmonies in 31-tone system

MicroFest Amsterdam 2015 zal 's avonds in stijl worden afgesloten met een baanbrekend 31-toonsproject. Op verzoek van dirigent, componist, pianist Fabio Costa uit Berlijn heeft Stichting Huygens-Fokker, als organisator van de MicroFest, speciaal voor dit festival Vokalprojekt 31 gevormd; een bescheiden ensemble van 4 zangers dat begeleid zal worden door het unieke Fokker-orgel. Gezamenlijk zullen zij op fascinerende wijze muziek in de middentoonstemming én de 31-toonsstemming uitvoeren zoals nog niet eerder heeft plaatsgevonden.

Op het programma van dit concert staan splinternieuwe composities van Fabio Costa (een modern madrigaal en een prelude) en Sander Germanus (een opera in vier minuten), enkele madrigalen uit de renaissance en vroege barok én diverse stukken uit verschillende stijlperiodes, speciaal gearrangeerd voor 31-toonsorgel. Een voorbeeld hiervan zijn de twee werken van Karg-Elert, nu in de partituur voorzien van de magische 7de boventoon. Fabio Costa over het project: *“De veelzijdigheid van het 31-toonssysteem is opmerkelijk. Het is een systeem waarbij je heel goed de zuivere klanken kunt benaderen die we alleen vinden in de boventoonreeks. Dit voorziet in compleet nieuwe en onontgonnen harmonische werelden. Tegelijkertijd is het een ideaal systeem voor het uitvoeren van composities uit de renaissance en barok, zoals de innovatieve muziek van bijvoorbeeld Gesualdo en Vicentino.”*

Vokalprojekt 31 bestaat uit: Valeria Mignaco (sopraan), Alfrun Schmid (alt), Edward Leach (tenor) en Arnout Lems (bariton). De begeleiding van dit bijzondere project zal worden verzorgd door de vaste Fokker-organist Ere Lievonen.

Programma

- Fabio Costa (1971) - Prelude-Meditation (2006/2015) *première*
- Nicola Vicentino (1511-c.1576) - Musica prisca caput (1555)
- Cipriano De Rore (c.1515-1565) - Ancor che col partire (1547)
- Sigfrid Karg-Elert (1877-1933) - Blasse Blume, op.102 no.1 (1914)
Profumo sottile del fiore magico, op.101 no.33 (1923)
- Sigismondo d'India (1582-1629) - Piangono al pianger mio (1609)
- Sander Germanus (1972) - L'ultimo minuto di Donna Maria (2015) *première*
- Carlo Gesualdo (1566-1613) - Canzon francese
- Luca Marenzio (1553-1599) - Madonna, sua mercè, pur una sera (1585)
- Nicola Vicentino (1511-1576) - 'Musica prisca caput' (1555) *première*
transcriptie door Ere Lievonen
- Fabio Costa (1971) - Aphoristic Madrigal (2015) *première*

NB. Tussen de geprogrameerde werken door zal pianiste Anne Veinberg improviseren op de Carrillo-piano, welke 97 toetsen telt om 96 tonen in het octaaf (van C' tot C'') te kunnen laten klinken.

Fabio Costa

MicroFest Amsterdam 2015

Voor de tweede maal organiseert Stichting Huygens-Fokker een festival voor microtonale muziek in Amsterdam, getiteld MicroFest Amsterdam 2015. Via een brede programmering wordt in de behoefte voorzien van vele enthousiaste luisteraars en geïnteresseerden in muziek gebaseerd op onconventionele stemmingen en andere verdelingen van het octaaf. Muziek die, zoals de beroemde Amerikaanse componist Charles Ives het omschreef, bestaat uit 'de tonen tussen de toetsen van de piano'. Deze microtonen leiden tot geheel nieuwe muzikale en tonale mogelijkheden; een bron van frisse klanken die het oor van de luisteraar verruimt en het denken over muziek voorgoed verandert. Een rode draad door de programma's van deze MicroFest is de 31-toonsmuziek van de Italiaanse componist Nicola Vicentino, een pionier op het gebied van de vernieuwing van de middentoonstemming. Zijn vier enharmonische madrigalen uit 1555 zijn in 1990 voor het eerst in modern notenschrift uitgegeven in de serie Corpus Microtonale (The Diapason Press, Utrecht) dankzij de financiële ondersteuning van Stichting Huygens-Fokker. Een mooie gelegenheid om nu, 460 jaar later, zijn vooruitstrevende muziek ten gehore te brengen tijdens dit eendaags festival. (Sander Germanus, *artistiek leider*)

English information: www.huygens-fokker.org/activities/microfest2015.html

Stichting Huygens-Fokker

In 2007 is Christiaan Huygens (1629-1695) toegevoegd aan De Canon van Nederland. Zijn vindingen zijn hierdoor voorgoed nationaal erfgoed geworden. Eén van zijn vindingen is het microtonale 31-toonssysteem; een verdeling van het octaaf die moduleren binnen de middentoonstemming mogelijk maakt en een inspiratiebron is voor liefhebbers van zowel oude als nieuwe muziek.

Stichting Huygens-Fokker beheert sinds 1960 het enige volwaardig akoestische instrument waarop de vinding van Huygens in volle glorie tot klinken gebracht kan worden, namelijk het Fokker-orgel (1950). Dit 31-toonsorgel is in 2009 volledig vernieuwd en geplaatst boven de glazen wand van de Kleine Zaal in het Muziekgebouw aan 't IJ te Amsterdam. In deze zaal geniet men door middel van concerten en presentaties van het muzikale erfgoed dat zowel Christiaan Huygens als Adriaan Fokker (ontwerper en initiator van het 31-toonsorgel dat gebaseerd is op ideeën van Huygens) aan Nederland heeft nagelaten. Via onder andere een jaarlijkse concertserie brengt Stichting Huygens-Fokker een ander geluid onder de aandacht met vernieuwende en verfrissende klanken. Hoog boven het IJ met adembenend uitzicht over de skyline van Amsterdam kan men het prachtig uitgelichte Fokker-orgel bewonderen, een orgel dat zowel computergestuurd als akoestisch bespeeld kan worden en ongelimiteerde mogelijkheden heeft tot ver in de toekomst.

Voor meer informatie

info@huygens-fokker.org | www.huygens-fokker.org | +31(0)6 31379704 | word donateur!